

Bc. VANÍČKOVÁ-ŽEMLIČKOVÁ Andrea

Lov zvěře v raném středověku

Diplomová práce

Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav pro archeologii

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jan Klápště, CSc.

Praha 2015, 107 str. (včetně příloh, str. 83-107)

Oponentský posudek

Lov a lovectví nesporně patří do okruhu medieválních zájmů. Příslušných titulů není zrovna málo, více však zpracovávají téma z pohledu historického, méně archeologického. Právě druhou složku akcentuje ve své diplomové práci Bc. Andrea Vaníčková Žemličková. Vlastní text rozvrhla do deseti kapitol, přičemž prvních pět se zabývá problematikou lesa, loveckého práva, loveckých revírů a vůbec lovecké organizace, v druhé polovině se již věnuje archeologickým aspektům. Hned zkraje se dá říci, že mnohem zdařilejší je právě tato druhá specializovaná část, naopak k té první lze vznést řadu výhrad.

Prvních pět kapitol místy působí dojmem, že uchazečka neví, jak téma uchopit. Pojala je velmi široce, takže se v daném rozsahu musela omezit na konstatování více méně obecně známých faktů, jako že les byl důležitý z více ohledů a panovníci „si zřizovali“ lovecké revíry v místě, které se k lovu „výborně hodilo“ (s. 15). Hned v začátcích chybí zpřesnění, co pod „raným středověkem“ rozumí. Nemá ale především jasno v rozlišování pramenů a literatury, což je patrné v jejich Seznamech. *Maiestas Carolina*, ač je k dispozici nová moderní edice (*Maiestas Carolina. Der Kodifikationsentwurf Karls IV. für das Königreich Böhmen von 1355. Hrsg. von B.-U. Hergemöller, München 1995*), cituje podle Palackého vydání v Archivu českém. To by ještě nebylo zlé, kdyby jej nevložila do seznamu literatury (s. 75), ač jednoznačně patří do pramenů. Podobných přešlapů je více a netýkají se jen psaných, ale také archeologických zpráv a prací. Andrea Vaníčková Žemličková se hodně opírá o zastaralé práce J. E. Chadta, případně o díla, která jsou populárního rázu, zatímco podstatné tituly unikají (např. studie Josefa Semmlera aj.). Podle libosti, pokud se odvolává na nějaký konkrétní pramenný údaj, jednou odkazuje (správně) přímo na něj, jindy ale na sekundární literaturu; řád jsem v tom nenalezl. Často je citován *Fiala 1976*, nakonec však tento odkaz

nenalezneme ani v pramenech, ani v literatuře. Skrývá se pod ním české vydání Zbraslavské kroniky. Takže se ani nedozvíme, který unikátní zdroj mluví o konkrétních úlovcích Přemysla Otakara II. mezi Prahou a Mníškem, protože namísto tohoto sdělení nalezneme zase odkaz na – *Chadt 1909*.

Samotný text první části nepůsobí uceleným dojmem, je to spíše tříšť z literatury vybraných příkladů, často s chybným uvedením. V r. 1186 nejednal v Kníně Břetislav, ale kníže Bedřich s Konrádem Otou (s. 16), Zbraslav neleží na Sázavě (s. 16), zde Přemyslem vybudovaný „dvůr“ byl typově něčím jiným, než staré knížecí lovecké dvory (s. 16), o Božeňsku primárně nepsal Žemlička, ale Zdeněk Dragoun (s. 16). To všechno z jedné stránky. Některé věty jsou stylizovány neobratně, věci neznalý by považoval Krčina z Jelčan za pytláka (s. 14). Zmatená je líčení o lovecké službě (s. 25-26). Autorka si o tom něco přečetla a různorodé poznatky a koncepce se mechanicky pokusila nějak sladit a zprůměrovat.

Naproti tomu se A. Vaníčková Žemličková mnohem více cítí „doma“ v druhé části diplomové práce. Po mém soudu dobře rozčlenila lovecké zbraně na střelné, vrhací a bodné a sečné, podobně to platí o Loveckých zařízeních. Těžiště práce pak spočívá v partiích o lovené zvěři a jejím využití. Rozlišuje mezi pojmy hon a lov a opětovně se místy vrací k písemným pramenům a tentokrát i k relevantní literatuře (Rösener). Dost velký úsek právem věnovala sokolnictví, právě tady však mohla využít i případného svědectví místních jmen, resp. zaujmout stanovisku k výpovědním možnostem tohoto druhu pramenů, ať pozitivní nebo negativní. Jakousi předeheru k dalším kapitolkám tvoří část, kterou uchazečka nazvala *Areál výskytu zvěře*. Tady postrádám vcelku známý poznatek, že meandrovité a tím pádem bažinaté dolní toky některých velkých řek (Ohře, Labe) se vyznačovaly přírodním pokryvem, který měl zásadní vliv na zdejší faunu. Vcelku zdařilé jsou texty o Zvěři jako součásti jídelníčku, o kožešinách (asi sem však nepatří pár vět o tzv. mutaroriu) a o lovené zvěři jako znaku statusu. Na okraj jen s poznámkou, že kopí vyobrazená na některých mincích v kontextu s panovníkem je třeba vykládat především jako atribut moci (s. 96).

Těžiště vlastní práce položila uchazečka do osmé kapitoly *Lovná zvěř z pohledu archeozoologie*. Její náplň sestává z hodnocení osteologických souborů, všímá se rozdílů mezi domácím a divokým zvířectvem a ústí v závěry, jaké druhy zvěře a případně v jakém prostředí se vyskytují. Konstatuje se velké rozšíření kosterních zbytků jelena lesního na hradních lokalitách a zajíce polního na otevřených sídlištích, následují pak ostatní druhy.

Tady si Andrea Vaničková Žemličková počíná vcelku suverénně a je vidět, že tento způsob práce s materiálem jí vyhovuje nejvíce.

Pěkná a instruktivní je obrazová dokumentace, výstižně předvádějící, čím může téma obohatit „třetí“ pilíř pramenné základny, tedy ikonografie. Následují materiálově pojaté tabulky jako doprovodná část předchozích textů.

Máme-li hodnotit diplomovou práci, patří k jejím charakteristikám nevyváženost mezi první a druhou částí. Většího efektu mohla uchazečka dosáhnout těsnějším propojením historických, tj. psaných pramenů se svědectvími, které vydává archeologie. Práce je vybavena potřebnými náležitostmi. S přihlédnutím k již výše řečenému navrhuji ocenit práci A. Vaničkové Žemličkové *Lov zvěře v raném středověku* stupněm velmi dobře až dobře, podle okolností, které nabídne průběh obhajoby.

V Praze, 4. 8.2015

prof. PhDr. Josef Žemlička, DrSc.